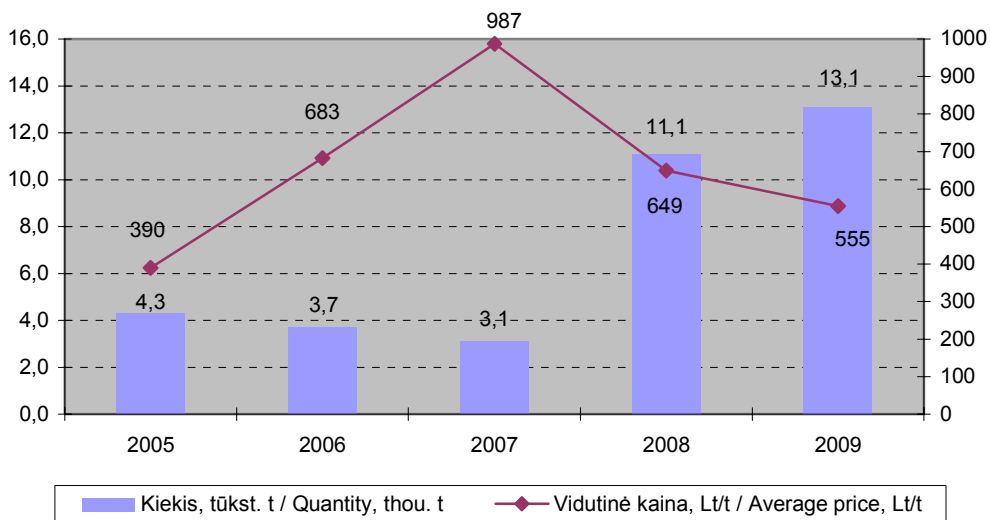

BULVĖS / POTATOES

Ingrida LUKOŠIUTĖ
LAEI Produktų rinkotyros skyriaus tyrėja,
ingrida@laei.lt

Dėl didelės bulvių pasiūlos iš prekinių ūkių sparčiai didėjo jų supirkimas. Supirkimo kainos sausio–balandžio mėnesiais buvo apie 14 proc., o mažmeninės – 7 proc. mažesnės nei prieš metus.

Vidaus rinka. Statistikos departamento prie LRV duomenimis, per 2009 metų sausio–balandžio mėnesius bulvių supirkta 18 proc. daugiau nei 2008-ųjų ir daugiausia per pastarųjų penkerių metų tą patį laikotarpį (1 pav.).

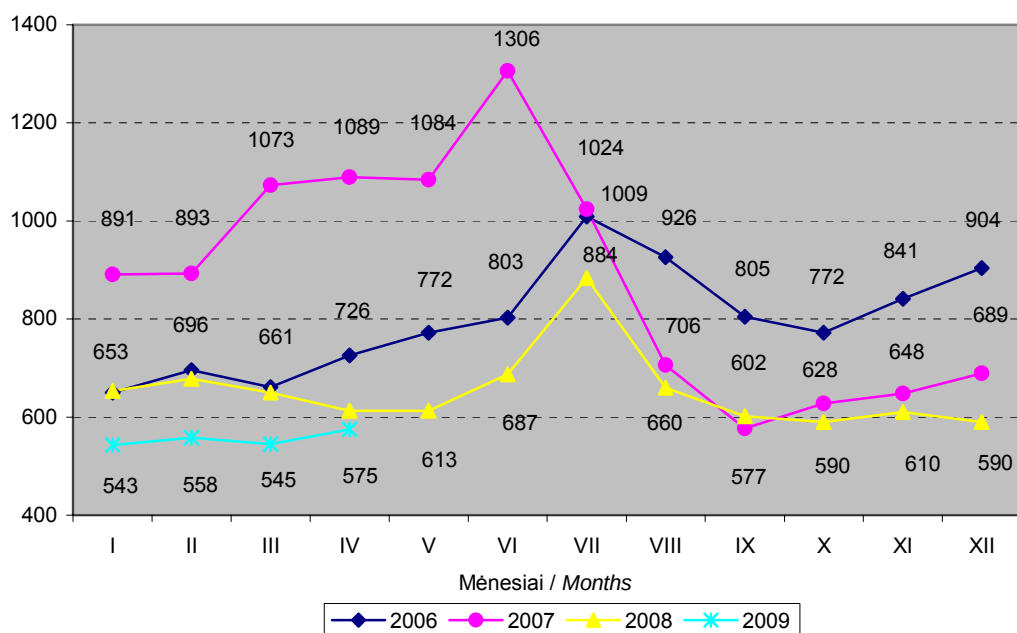

1 pav. Bulvių supirkimas 2005–2009 metų sausio–balandžio mėnesiais
Figure 1. Purchase of potatoes in January–April 2005–2009

Šaltiniai: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

2008 metų derliaus bulvių supirkimo kainos dėl didelės pasiūlos buvo mažiausios per pastaruosius trejus metus, 2009 metų pradžioje jos dar krito ir buvo mažiausios per pastaruosius ketverius metus, o sausį–balandį – apie 14 proc. mažesnės nei prieš metus (2 pav.).

ŽŪMPRIS duomenimis, balandžio mėnesį bulvių atsargos prekiniuose bulvininkystės ūkiuose buvo pakankamos vidaus rinką aprūpinti bulvėmis iki naujojo derliaus. Lietuvoje bulvių kainos kovą, palyginti su 2008-ųjų kovu, buvo 16 proc. mažesnės, bet 26 proc. didesnės nei Lenkijoje, nors dėl mažesnio derliaus šioje šalyje kainos didesnės nei prieš metus. Lietuvoje kovo mėnesį bulvės 7 proc. brangesnės nei Vokietijoje, bet 24 proc. pigesnės nei Estijoje ir 31 proc. – nei Latvijoje, 47 proc. – nei Rusijoje (1 lentelė).

2 pav. Bulvių supirkimo kainos 2006–2009 metais, Lt/t
Figure 2. Average price of potatoes purchased in 2006–2009, Lt/t

Šaltiniai: Statistikos departamentas prie LRV.

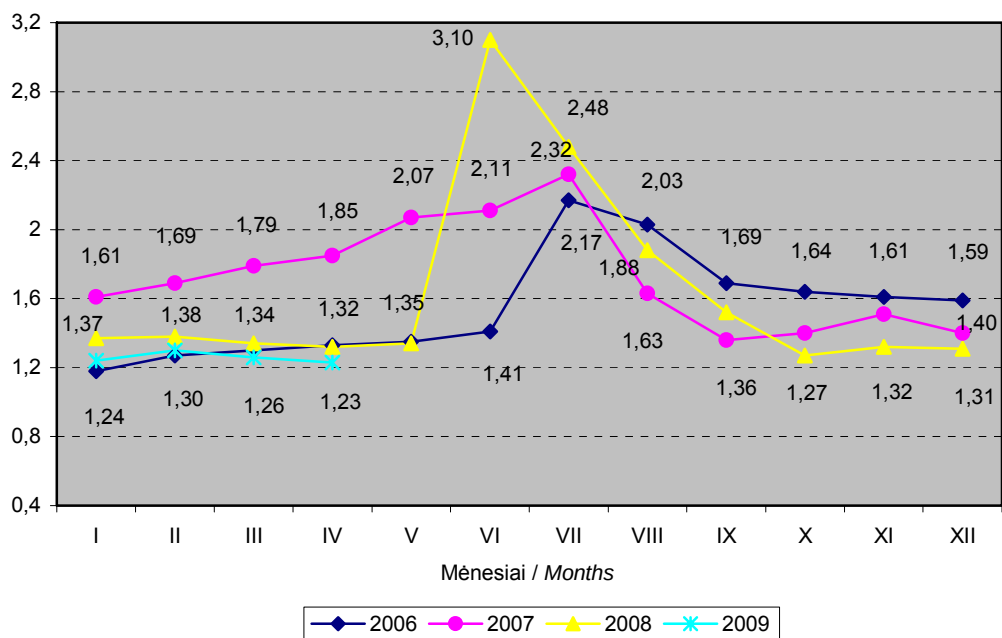
1 lentelė / Table 1

Vidutinės bulvių pardavimo kainos Lietuvos ir kai kurių užsienio šalių ūkiuose
2008 ir 2009 metų kovo mėnesį, Lt/kg
Average farm price of potatoes in Lithuania and selected foreign countries
in March 2008 and 2009, Lt/kg

Šalis	2008	2009	Pokytis / Change, %
Lenkija / Poland	0,30	0,38	127
Vokietija / Germany	0,37	0,45	122
Lietuva / Lithuania	0,57	0,48	84
Čekija / Czech Republic	0,55	0,51	93
Slovakija / Slovakia	0,51	0,53	104
Estija / Estonia	0,58	0,63	109
Latvija / Latvia	0,47	0,70	149
Rusija / Russia	1,11	0,90	81

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

2009 metų sausio–balandžio mėnesiais bulvės mažmeninės prekybos centruose 7 proc. pigesnės nei prieš metus ir pigiausios per pastarųjų trejų metų tą patį laikotarpį (3 pav.).

3 pav. Mažmeninės bulvių kainos Lietuvoje 2006–2009 metais, Lt/kg
Figure 3. Retail price of potatoes in Lithuania in 2006–2009, Lt/kg

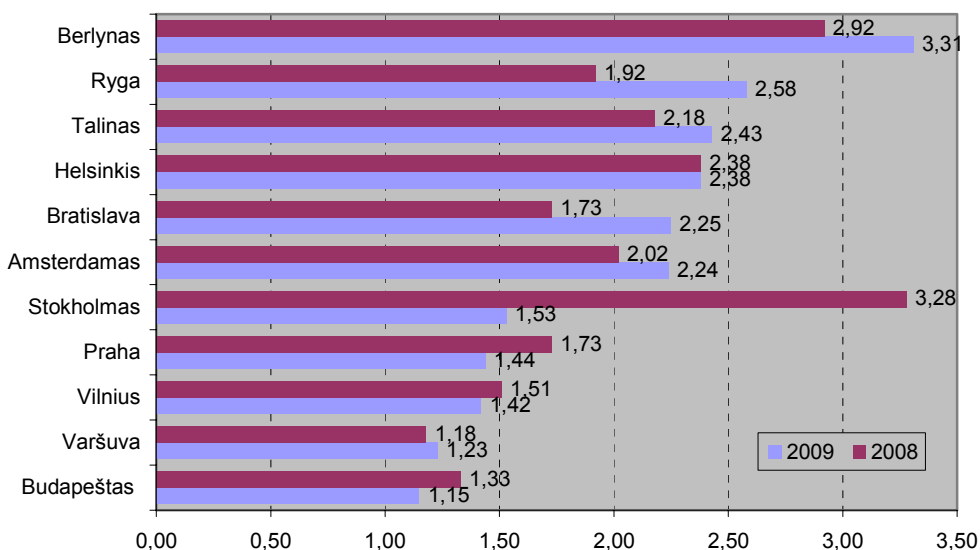
Šaltiniai: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

Žemės ūkio rūmų duomenimis, 2009 metų sausio–gegužės mėnesiais bulvių kilogramas turguose kainavo 16 proc. mažiau nei prieš metus ir apie 27 proc. – nei parduotuvėse.

Mažmeninė bulvių kaina Vilniuje per metus sumažėjo 6 proc. ir 2009 metų kovo pradžioje buvo viena mažiausių, palyginti su kainomis kitų Europos valstybių sostinėse (4 pav.).

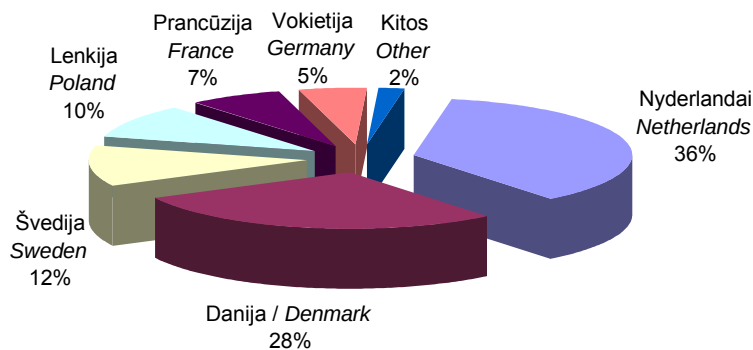
Brangiausios bulvės buvo Vokietijos ir Latvijos sostinėse – atitinkamai 2,3 ir 1,8 karto brangesnės nei Vilniuje. Tačiau mūsų šalies sostinėje bulvės kainavo 15 proc. daugiau nei Varšuvoje ir 23 proc. – nei Budapešte.

Užsienio prekyba. Užsienio prekybos bulvėmis apimtys nedidelės, o dėl gero derliaus Lietuvoje importas 2008 metais sumažėjo. Per 2009 metų I ketvirtį įvežta vos 1,5 tūkst. t bulvių – 4,7 karto mažiau nei 2008-ųjų tuo pačiu laikotarpiu. Iš jų sėklinių bulvių kovo mėnesį importuota 72,6 t, visas kiekis – iš Vokietijos (3 kartus daugiau nei prieš metus, o kaina 9 proc. mažesnė). Viso importo vertė – 1,7 mln. Lt. Daugiausia bulvių – 36 proc. importuota iš Nyderlandų – 538 t (po 1,55 Lt/kg), 28 proc. – iš Danijos (po 0,32 Lt/kg), 12 proc. – iš Švedijos (po 0,37 Lt/kg) (5 pav.).

4 pav. Bulvių mažmeninės kainos Europos valstybių sostinėse 2008 ir 2009 metų kovo mėnesį, Lt/kg
Figure 4. Retail price of potatoes in the capital cities of selected European countries in March 2008 and 2009, Lt/kg

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

5 pav. Bulvių importas 2009 metų I ketvirtį
Figure 5. Import of potatoes in the 1st quarter of 2009

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė.

Per 2009 metų I ketvirtį Lietuva eksportavo 1,4 tūkst. t bulvių, 29 proc. daugiau nei 2008-ųjų tuo pačiu laikotarpiu. Bendroji bulvių eksporto vertė – 1,6 mln. Lt, o vidutinė kilogramo kaina – 1,18 Lt – 9 proc. mažesnė nei prieš metus, bet 4 proc. didesnė nei importuotų. Beveik visas kiekis eksportuotas į Rusiją – 92 proc.

Bulvių gaminiai. Gaminių iš bulvių gamyba nemažėjo: per 2009 metų I ketvirtį jų pagaminta beveik tiek pat, kiek prieš metus, ir 2,2 karto daugiau nei per 2006-ųjų tą patį laikotarpį (2 lentelė). Gamyba labiau orientuota į užsienio rinkas – jose parduota 68 proc. produkcijos.

2009 metų I ketvirtį didžiausią gaminių iš bulvių dalį – 95 proc. sudarė be acto paruoštos ir konservuotos, nešaldytos ir nedžiovinotos bulvės, prie kurių priskiriami ir bulvių traškučiai. 2009 metų I ketvirtį, palyginti su 2006-ųjų, jų pagaminta 2,2 karto, o palyginti su 2008-ųjų I ketvirčiu – 4 proc. daugiau. Šių gaminių gamyba didėjo, didėjant paklausai užsienio rinkose, kuriose jų reali-
zuota 72 proc. Vidutinė kaina 2006–2009 metais kito nežymiai.

2 lentelė / Table 2

Gaminių iš bulvių gamyba ir realizavimas* 2006–2009 metų I ketvirtį
Production and sales of potato products in the 1st quarter of 2006–2009*

Rodikliai / Indicators	2006	2007	2008	2009	2009, palyginti su compared to 2006, %
Gaminiai iš bulvių, t / Potato products, t					
Pagaminta / Production	1097,8	1948,7	2490,9	2470,2	225
Parduota / Sales	1062,9	1783,1	2536,2	2240,8	211
iš jų vidaus rinkoje of which in domestic market	563,2	663,5	1071,5	720,2	128
Paruoštos ir konservuotos bulvės (įskaitant traškučius) / Potatoes prepared and preserved (chips incl.):					
Pagaminta, t / Production, t	1049,4	1946,0	2242,4	2339,6	223
Parduota, t / Sales, t	1014,3	1779,6	2288,1	2110,2	208
iš jų vidaus rinkoje of which in domestic market	559,9	662,9	824,4	589,5	105
Vidutinė kaina vidaus rinkoje, tūkst. Lt/t Average price in domestic market, thou. Lt/t	12,65	12,33	12,32	12,67	100

* Be PVM / VAT excluded.

Šaltinis: išankstiniai Statistikos departamento prie LRV duomenys.

2009 metų I ketvirtį eksportuota 1,8 tūkst. t paruoštų ir konservuotų nešaldytų bulvių – 24 proc. daugiau nei 2008-ųjų I ketvirtį. Šios produkcijos išvežta 2,3 karto daugiau nei įvežta, o pagrindinė rinka, kaip ir pernai, išliko Rusija, į ją eksportuota 76 proc. produkcijos (po 9,02 Lt/kg), 18 proc. – į Latviją (po 13,01 Lt/kg).

Sušaldytų konservuotų bulvių įvežta 0,9 tūkst. t, t. y. 3,5 karto daugiau nei išvežta. 46 proc. – iš Belgijos (po 1,99 Lt/kg), 29 proc. – iš Lenkijos (po 2,62 Lt/kg), 12 proc. – iš Latvijos (po 3,26 Lt/kg).

Tikėtina, kad 2009 metais bulvių pasėlių plotai nemažės, nes ekonomikų krizių metu didėja pigesnių produktų poreikis. Dėl mažėjančių išlaidų maistui turėtų augti bulvių, kaip vieno iš pagrindinių maisto produktų, vartojimas. Tikintis pardavimo apimčių didėjimo, naudinga sudaryti išankstines sutartis, prekybininkams užsitikrinant bulvių tiekėjus, o augintojams – garantuotus pardavimo kanalus.